Lisa 1. Andmepäringu kirjeldus

Andmete liikumine registrite vahel

Kesksel kohal on EUROMOD maksude ja toetuste mikrosimulatsioonimudeli jaoks kasutatav sisendandmestik (andmestik 1), mis sisaldab Eesti residentide andmeid inimeste ja leibkondade aastaste tulude, maksude ja vähesel määra ka kulude (üürikulu) kohta. Samas ei ole EUROMOD andmestikus detailset infot selle projekti raames vajalike leibkondade määratlemiseks või toimetulekutoetuse ja terviseandmetega seoses projekti eesmärkide täitmiseks. Seega ühendatakse EUROMOD sisendandmestik Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistriga STAR (andmestik 3 ja 4), Töötukassa andmekogu (andmestik 5), Rahvastikuregistri (andmestik 6), Kinnistusraamatu (andmestik 7) ning Tervisekassa andmekogu ja Retseptikeskuse andmetega (andmestik 10). Registriandmetele ühendatakse juurde ka Eesti Sotsiaaluuringu (ESU) andmed (andmestik 8), et küsitlus- ja registripõhist leibkonna informatsiooni võrrelda. Täiendavalt soovitakse juurdepääsu ka Eesti leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuringule (HFCS) (andmestik 9), et analüüsida toimetulekutoetuse saajate varade olulisust toimetulekutoetuse maksmise kontekstis.

Etapiviisiline lähenemine

Projektis tehakse andmeanalüüse uurimisülesannete kaupa jaotatud tööetappides, mis võivad osaliselt kattuda. Võimaluse korral kasutatakse Statistikaametis juba olemasolevaid andmeid; täiendavad registripäringud tehakse üksnes puuduvate andmete saamiseks.

Koostöös Statistikaametiga kaaluti ka rangelt etapiviisilise juurdepääsu korraldamist, mille puhul oleks uurimismeeskonnal korraga ligipääs üksnes ühe tööetapi andmetele. Arutelu tulemusel leiti, et selline korraldus ei sobi käesoleva uuringu läbiviimiseks. Tööetapid on sisuliselt tihedalt seotud: hilisemates etappides kasutatakse varasemate etappide tulemusi ja analüüsiandmestikke ning võib tekkida vajadus varasemaid arvutusi täpsustada või korrata. Samuti selgub varasemate analüüside käigus, milliseid kooskõlastatud andmeid ja tunnuseid vajatakse järgnevates analüüsides. Uuringu ajakava eeldab osaliselt paralleelset tööd eri uurimisülesannetega ning etappide tegelikud algus- ja lõpuajad võivad töö käigus muutuda. Üksnes ühe etapi andmetele juurdepääsu võimaldamine takistaks seetõttu seotud analüüside paralleelset tegemist ja varasemate tulemuste juurde tagasipöördumist.

Nimetatud uurimismeeskonna liikmetel on kogu uuringu vältel juurdepääs kõigi etappide jaoks kooskõlastatud andmetele Statistikaameti turvalises teadlaste keskkonnas. Tööetappide eristamine kirjeldab analüüsi sisulist korraldust ega tähenda tehnilist juurdepääsupiirangut ühe etapi andmetele.

Andmete minimaalsuse põhimõtet rakendatakse iga analüüsi puhul eraldi: ühendatakse ja kasutatakse üksnes konkreetsele uurimisküsimusele vastamiseks vajalikke andmeid. Varasemate või teiste tööetappide andmete kasutamine peab jääma taotluses kirjeldatud kasutusotstarbe piiresse. Täiendava andmevajaduse või kasutusotstarbe muutumise korral esitatakse enne vastava töötlemise alustamist lisataotlus.

Etapid on jaotatud uurimis- ja arendusülesannete kaupa järgmiselt:

- Etapp I: uurimis- ja arendusülesanded I ja II.
- Etapp II: uurimis- ja arendusülesanne III.
- Etapp III: uurimis- ja arendusülesanne V.

ETAPP I - Leibkonna defineerimine ja leibkonna majandusliku toimetuleku väljaselgitamine (koosneb uurimis- ja arendusülesannetest I ja II)

Uurimis- ja arendusülesanne I – Leibkonna defineerimine ja leibkonna andmete kättesaadavus

Esimese uurimis- ja arendusülesande eesmärk on määratleda leibkonna definitsioon, selgitada välja defineerimiseks vajalike andmete minimaalne koosseis ja kättesaadavus ning klassifitseerida need kvaliteedi ja kättesaadavuse alusel nelja kategooriasse. Uurimisülesande täitmiseks kombineeritakse erinevaid analüüsimeetodeid ja andmeallikaid, sh dokumendianalüüs, intervjuud, arutelud ning andmeanalüüs. Päritavaid andmeid on vaja järgmistele küsimustele vastamiseks:

1. Kas ja millises ulatuses saab leibkonna koosseisu välja selgitada andmekogude (sh registrite) põhjal?
2. Kas kõiki dokumendianalüüsi, intervjuude ja arutelude käigus välja toodud andmeid on võimalik saada andmekogudest (sh registritest)? Milliseid andmeid ei olegi võimalik automaatselt kätte saada?
3. Kas mitte kuidagi kättesaadavatest andmetest on midagi, mida saaks/võiks üldse ära jätta või asendada mõne muu näitajaga?
4. Millistest andmekogudest (sh registritest) andmeid saaks, sh kes on nende omanikud ning millisel moel käib nendest andmete pärimine ja jagamine?
5. Millistes andmekogudes (sh registrites) ja milliseid muudatusi oleks vaja teha, et andmed oleksid kättesaadavad?
6. Kui siiski jääb andmeid, mida ei ole võimalik andmekogudest (sh registritest) kätte saada, siis milliseid andmeid oleks vaja manuaalselt juurde küsida ning kuidas saaks manuaalselt edastatavaid andmeid kõige väiksema töökoormusega edasi anda ja töödelda nii esitaja kui andmetöötleja vaatest?
7. Milliseid erandeid tuleks kasutada leibkondade osas (nt abielupaar, kus üks on eestkostetav)?
8. Kas, kuidas (sh kelle poolt) ja mis hetkel peaks toimuma andmete valideerimine?
9. Kuidas erinevad leibkonna koosseis ja toimetulekutoetust taotlenud leibkonna tüübid ESU, STAR ja Rahvastikuregistri (EUROMOD) andmete võrdluses?

Uurimis- ja arendusülesanne II – Leibkonna majandusliku toimetuleku välja selgitamine ja selle tarbeks andmete kättesaadavus

Teise uurimis- ja arendusülesande eesmärk on luua raamistik leibkondade majandusliku olukorra hindamiseks. Selle jaoks selgitatakse välja, milliseid andmeid on vaja leibkondade majandusliku toimetuleku (sh elamiskulude) teada saamiseks toimetulekutoetuse maksmise kontekstis ning millised andmed on kättesaadavad registritest ning analüüsitakse nende andmete kvaliteeti ja kasutatavust. Uurimisülesandele vastamiseks kombineeritakse järgnevaid uurimismeetodeid: dokumendianalüüs, KOVi spetsialistide seas läbiviidud küsitlus, intervjuud KOVi esindajatega, arutelu Statistikaameti ekspertidega ning andmeanalüüs. Andmeanalüüsi kasutame järgnevatele küsimustele vastamiseks:

1. Kas ja kuidas oleks võimalik leibkonna majandusliku toimetuleku hindamiseks vajalikke andmeid automaatselt kokku saada erinevate andmekogude (sh registrite) põhiselt?
2. Kas kõiki majandusliku toimetuleku välja selgitamiseks vajalikke andmeid on võimalik andmekogudest (sh registritest) kätte saada? Milliseid andmeid ei olegi võimalik automaatselt kätte saada?

3. Kas mitte kuidagi kätte saadavatest andmetest on midagi, mida saaks/võiks üldse ära jätta või asendada mõne muu näitajaga?
4. Millistest andmekogudest (sh registritest) andmeid saaks, sh kes on nende omanikud ning millisel moel käib nendest andmete pärimine ja jagamine?
5. Millistes andmekogudes (sh registrites) ja milliseid muudatusi oleks vaja teha, et andmed oleksid kättesaadavad? Kui siiski jääb andmeid, mida ei ole võimalik andmekogudest (sh registritest) kätte saada, siis milliseid andmeid oleks vaja manuaalselt juurde küsida?
6. Kuidas arvestada kuludes eluasemekulusid sh kas ja mis osas on neid võimalik saada erinevatest andmekogude (sh registritest)?
7. Kas kõik toimetulekutoetuse regulatsioonis küsitavad eluasemekulude andmed on vajalikud, et eluasemekulusid hinnata? Milliseid andmeid ei ole vaja küsida, kuid praegu küsitakse? Milliseid andmeid peaks veel küsima? Milliseid kulusid peaks sisse ja välja arvestama ja miks ning kas mingeid kulusid saaks grupeerida?
8. Kuidas arvestada eluasemekulusid selliselt, et ei tekiks piirkonniti ebavõrdsust, samas oleks arvestatud piirkondliku eripäraga? Kas on võimalik eluasemekulude piirmäärade kehtestamise asemel välja pakkuda valem või koefitsient, mis arvestaks piirkondlikku eripära? Millised eluasemekulude piirmäärad/koefitsiendid on võimalik kehtestada riigis ühtsetena? Milliseid eluasemekulude piirmäärasid/koefitsiente kasutades tuleb piirkondlikku eripära arvestada? Kas ja kuidas on võimalik välja töötada eluasemekulude piirmäärade kehtestamise metoodika?
9. Milliseid andmeid oleks võimalik kätte saada andmekogudest (sh registritest) ning milliseid mitte? Kas mitte kuidagi kätte saadavatest andmetest on midagi, mida saaks/võiks üldse ära jätta või asendada mõne muu näitajaga? Millistest andmekogudest (sh registritest) andmeid saaks sh kes on nende omanikud ning millisel moel käib nendest andmete pärimine ja jagamine? Millistes andmekogudes (sh registrites) ja milliseid muudatusi oleks vaja teha, et andmed oleksid kättesaadavad? Kui siiski jääb andmeid, mida ei ole võimalik andmekogudest (sh registritest) kätte saada, siis milliseid andmeid oleks vaja manuaalselt juurde küsida? Kuidas saaks manuaalselt edastatavaid andmeid kõige väiksema töökoormusega edasi anda ja töödelda nii esitaja kui andmetöötleja vaatest?
10. Millised on registripõhise andmekasutuse käitumuslikud riskid (andmete varjamine, moonutamine või „optimeerimise“? Millised on sobivaimad metoodilised ja tehnilised maandamismeetmed (nt andmeallikate kombineerimine, ristkontrolli mehhanismid, juhupõhine kontroll, läbipaistev infovahetus) ning kuidas need mõjutavad andmekogude kasutatavust automaatses arvestuses?
11. Kas ja milliseid varasid on vaja toimetulekutoetuse määramisel arvestada, et see oleks Eesti kontekstis õiglane?

ETAPP I uurimis- ja arendusülesandele vastamiseks vajalikud andmed:

1. EUROMODi maksude ja toetuste mudeli andmepäringu kirjeldus (andmestik 1 ja 2)

Ajaperiood: 1.01.2024–31.12.2025

Valikukriteerium: Eesti residendid 2024. ja 2025. aastal, kõikne andmestik (andmestik 1) ja 100 000 leibkonda sisaldav valimiandmestik (andmestik 2)

Agregeerituse tase: indiviidi tasemel, aastased andmed

Statistikaameti poolt koostatud tunnused on arvutatud järgmiste registrite põhjal: töötamise register (TÖR), maksukohuslaste register (MKR), sotsiaalkaitse infosüsteemi andmed (SKAIS), sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister (STAR), töövõime hindamise ja töövõimetoetuse andmekogu (TETRIS),

töötuna ja tööotsijana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise register (EMPIS), töötuskindlustuse andmekogu (TKIS), Eesti hariduse infosüsteem (EHIS), Eesti rahvastikuregister (RR), Tervisekassa andmekogu (KIRST), kinnistusraamat (KR), e-Toimiku süsteem (E-Toimik), äriregister (ARIREG), aadressiandmete süsteem (ADS), Kaitseväekohustuslaste register (KVKR). Lisaks kasutatakse Statistikaameti tavapäraste tööprotsesside käigus eri andmeallikate põhjal koostatud tunnuseid (Statreg[1]).

Kõik andmestikus olevad tunnused ei ole arvutatud vaid ühe andmeallika põhjal, vaid nende kokkupanekuks on kasutatud mitmeid erinevaid allikaid. Seetõttu on tunnuste arvutamisel allikad väljatoodud pärast andmevälja kirjeldust lühendina sulgudes. Samuti on osad tunnused agregeeritud teiste EUROMODi andmestikus olevate tunnuste põhjal. Kõik tunnused on aastases lõikes.

Statistikaameti registripõhiste EUROMODi sisendandmete koosseis, millele päringuga ligipääsu taotleme on järgmine:

indiviidi pseudo-ID (RR)

isa pseudo-ID (RR)

leibkonna pseudo-ID (RR)

ema pseudo-ID (RR)

partneri pseudo-ID (RR)

omandatav haridustase – ISCED (EHIS, Statreg)

omandatav haridustase – detailne (EHIS, Statreg)

kõrgeim haridustase – ISCED (EHIS, RR, STAR, Statreg)

kõrgeim haridustase – detailne (EHIS, RR, STAR, Statreg)

kõrgeima haridustaseme omandamise aasta (EHIS, RR, STAR, Statreg)

hariduse omandamise kestus (aasta täpsusega) (EHIS, RR, STAR, Statreg)

sugu (Statreg)

vanus (sissetulekute kalendriaasta lõpus) (Statreg)

kodakondsus (Statreg)

kodakondsus detailne (Statreg)

maalises piirkonnas elamine (Statreg)

linnalises piirkonnas elamine (Statreg)

perekonnaseis (RR)

rahvus (Statreg)

---

[1] Statreg ei tähista eraldi alusregistrit, vaid Statistikaameti koostatud tunnuseid, mille alusallikad sõltuvad konkreetsest tunnusest. Kõikide tunnuste alusallikate detailselt väljatoomine vajaks erakordselt suurt töömahtu. Statistikaametis olevate andmestike metoodikakirjeldused on väljatoodud siin: https://stat.ee/et/avasta-statistikat/metoodika-ja-kvaliteet/metaandmed

olemasolu rahvastikus eelmisel sissetulekuaastal (RR, Statreg)

maakond (RR, Statreg)

kohalik omavalitsus (RR, Statreg)

väikelinn (Statreg)

eluaseme eest vastutav isik (RR, KR, MKR, EHR, ADS)

avalik teenistuja olemine (TÖR, Statreg)

sotsiaalmajanduslik seisund (TÖR, Skais, EHIS, Statreg, MKR)

eraisiku liisitud liiklusvahendid (ARIS, ARIREG, TÖR, Statreg)

eraisiku omanduses olevate liiklusvahendite arv (ARIS)

finantsvarad – agregeeritud tunnus

aktsiad ja osakud (ARIREG, Statreg)

isiku maa (sh põllud, metsad jne) suurus (m2) (KR)

isiku eluruumi suurus (m2) (EH, KR, ADS, Statreg)

kas konkreetne inimene on kinnisvara omanik, millel ta elab (KR, EHR, ADS)

eluruumi tubade arv (EHR, Statreg)

eluruumi kasutamise alus (RR, KR, EHR, ADS, ARIREG, MKR, STAR)

eluruumi tüüp ehk kas korter või eramu (Statreg, RR)

muu kinnisvara ruutmeetrite arv (sh mitteeluruumid) (KR)

aasta jooksul saadud lapsehooldustasu kogusumma (SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud lasterikka pere toetuse kogusumma (SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud lapsetoetused kokku – agregeeritud tunnus

aasta jooksul saadud lapsetoetuse kogusumma (SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud elatisabi kogusumma (SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud sünnitoetuse kogusumma (SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud üksikvanema lapse toetuse kogusumma (SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud muude lapsetoetuste kogusumma (SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud puuetega inimeste sotsiaaltoetuste kogusumma (SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud töövõimetoetuse kogusumma (EMPIS)

aasta jooksul saadud õppimisega seotud hüvitiste kogusumma (EHIS, MKR)

aasta jooksul saadud doktoranditoetuse kogusumma (EHIS)

aasta jooksul saadud muude õppimisega seotud hüvitiste kogusumma (EHIS)

aasta jooksul saadud pere- ja lastega seotud hüvitised – agregeeritud tunnus

aasta jooksul saadud haigusega seotud hüvitiste kogusumma – haigushüvitis, tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustus) (KIRST, SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud Kredex toetused (Kredex)

aasta jooksul saadud energiahüvitise kogusumma (KOV, STAR)

aasta jooksul saadud vanemahüvitise (v.a ema vanemahüvitis) kogusumma (MKR)

aasta jooksul saadud ema vanemahüvitise kogusumma (SKAIS)

kuud aastas, mil on saadud ema vanemahüvitist (SKAIS, MKR)

kuud aastas, mil on saadud jagatavat vanemahüvitist (SKAIS, MKR)

aasta jooksul saadud rasedus- ja sünnitushüvitise kogusumma (KIRST)

aasta jooksul saadud sotsiaaltoetused ja eluasemega seotud hüvitised – agregeeritud tunnus

aasta jooksul saadud toimetulekutoetuse kogusumma (STAR)

aasta jooksul saadud muude sotsiaaltoetuste kogusumma (SKAIS, MKR, Statreg)

mitmel kalendrikuul sai sotsiaaltoetusi (SKAIS KRT, KIRST, STAR, EMPIS, Statreg)

aasta jooksul saadud üksi elava pensionäri toetuse kogusumma (SKAIS, Statreg)

hinnatõusu leevendamise toetuse kogusumma (EMPIS ja SKA)

aasta jooksul saadud töötusega seotud hüvitised – agregeeritud tunnus

aasta jooksul saadud töötuskindlustushüvitise kogusumma (TKIS)

mitmel kalendrikuul sai töötuskindlustushüvitist (TKIS)

mitmel kalendrikuul sai töötusega seotud hüvitisi (EMPIS, TKIS)

aasta jooksul saadud töötutoetuse kogusumma (EMPIS)

mitmel kalendrikuul sai töötutoetust (EMPIS)

püsiv puue / töövõimetus (jah/ei) – agregeeritud tunnus

puue (jah/ei) (SKAIS, Statreg)

töövõimetus (jah (töövõime vähenenud rohkem või sama palju kui 40%)/ei) (SKAIS, Statreg)

töövõime (puuduv/osaline) (TETRIS)

institutsionaalne leibkond (Statreg)

sünnikuu (Statreg, RR)

leibkonna tüüp (agregeeritud)

ettevõtte töötajate arv (kohalikus üksuses), kus isik töötab (TÖR, Statreg)

tavapärane töötundide arv nädalas (MKR, Statreg)

tegevusala (detailne) (TÖR, MKR, Statreg)

tegevusala (detailne) (EMTAK)

mitmel kalendrikuul töötas täisajaga (MKR)

mitmel kalendrikuul töötas (MKR)

mitmel kalendrikuul töötas osaajaga (MKR)

kui kaua on töötanud (kuudes) (MKR)

Ametiala (TÖR, MKR, Statreg)

ettevõtte/asutuse omanditüüp (Statreg)

töötu ja otsib aktiivselt tööd (TÖR, EMPIS, MKR, EHIS, SKAIS, Statreg)

mitmel kalendrikuul oli pensionil (MKR)

kohustusliku kogumispensioniskeemiga liitunud (EMPIS, SKAIS, Statreg)

kohustusliku kogumispensioni maksete jätkamine 2010-2011 (EMPIS, SKAIS, Statreg)

kohustusliku kogumispensioni kõrgemad maksed 2014-2017 (EMPIS, SKAIS, Statreg)

töötamise vorm (TÖR, RR, MKR, Statreg)

kas isik on registreeritud FIE-na (MKR, Statreg)

kas isik vahetas aasta jooksul töökohta

mitmel kalendrikuul oli töötu (EMPIS)

registreeritud töötu (EMPIS)

töötamisega võrdsustatud tegevuse kuude arv viimase 3 aasta jooksul (sh töötamine) (TÖR, TSD, EHIS, Kaitseväekohustuslaste register (KVKR))

töötamisega võrdsustatud tegevuse kuude arv viimase 3 aasta jooksul (v.a. töötamine) (EHIS, Kaitseväekohustuslaste register (KVKR))

aasta jooksul saadud töövõimetusega seotud hüvitiste kogusumma (SKAIS, Statreg)

mitmel kalendrikuul aastast sai töövõimetusega seotud hüvitisi (SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud vanadusega seotud hüvitiste kogusumma (SKAIS, Statreg)

mitmel kalendrikuul sai vanadusega seotud hüvitisi (SKAIS, Statreg)

aasta jooksul saadud toitjakaotusega seotud hüvitiste kogusumma (SKAIS, Statreg)

mitmel kalendrikuul sai toitjakaotusega seotud hüvitisi (SKAIS, Statreg)

tulumaksu juurde-/tagasimaksed (MKR)

madala sissetulekuga töötava isiku iga-aastane tagasimakse (MKR)

milliselt vormilt andmed pärinevad (FIDEK või TSD) (MKR)

Eestis kinnipeetud tulumaks (MKR)

välisriigis kinnipeetud tulumaks (MKR)

töötaja kohustusliku kogumispensionimaksed (MKR)

III samba tööandja sissemaksed (MKR)

III sambaga liitumise aasta (MKR)

Maamaks (MKR)

töötaja töötuskindlustusmaksed (MKR)

tööandja sotsiaalmaks (MKR)

tööandja töötuskindlustusmaksed (MKR)

eluasemega seotud kogukulud – agregeeritud tunnus

kingitused ja annetused (MKR)

koolituskulud (MKR)

eluaseme intressid (MKR)

eluaseme üür (MKR)

maksed teistele leibkondadele – elatis (E-toimik)

maksed erapensioniskeemidesse (MKR)

rahaline palgatulu (bruto) (MKR)

rahaline palgatulu (neto) (MKR)

rahaline palgatulu Eestist (MKR)

rahaline palgatulu välismaalt (mittemaksustatav) (MKR)

rahaline palgatulu välismaalt (maksustatav) (MKR)

mitmel kalendrikuul sai rahalist palgatulu (MKR)

varasem rahaline palgatulu (MKR)

tunnipalk (MKR)

intressid, dividendid, kasum kapitaliinvesteeringutelt – agregeeritud tunnus

dividendid (MKR)

intressid (MKR)

intressid (neto) (MKR)

kasum kapitaliinvesteeringutelt (MKR)

muud sissetulekud (sh maksuvabad stipendiumid) (MKR)

erapensionid – agregeeritud tunnus

pensionid kohustuslikust kogumispensionist - II sammas (MKR)

pensionid erapensioniskeemidest - III sammas (MKR)

investeerimisriskiga elukindlustuslepingud (MKR)

II samba väljamaksed pensionieas (MKR)

III samba väljamaksed pensionieas (MKR)

II samba väljamaksed enne pensioniiga (MKR)

III samba väljamaksed enne pensioniiga (MKR)

kinnisvara või maa renditulu (MKR)

kinnisvara või maa renditulu (neto) (MKR)

eluruumi renditulu (MKR)

litsentsitasud (MKR)

muu renditulu (MKR)

siirded teistelt leibkondadelt (E-toimik)

siirded teistelt leibkondadelt – elatis (E-toimik)

puhaskasum/-kahjum indiv. Ettevõtlusest – agregeeritud tunnus

puhaskasum/-kahjum indiv. Ettevõtlusest välismaal (MKR)

tasu loomingulise tegevuse eest (bruto) (MKR)

tasu loomingulise tegevuse eest (neto) (MKR)

mitmel kalendrikuul sai tulu indiv. ettevõtluse eest (FIE) (MKR, Statreg)

tulu registreerimata indiv. ettevõtlusest (FIE) (MKR)

tulu registreeritud indiv. ettevõtlusest (FIE) (MKR)

koondamishüvitised - agregeeritud tunnus

koondamishüvitis (EMPIS)

tööandja maksejõuetuse hüvitis (EMPIS)

koondamisega seotud tulud (MKR)

üürikulu (FIDEKi üüritulu andmete põhjal)

mootorsõidukimaks/aastamaks (MKRi alamregister – mootorsõidukimaksu register)

auto registreerimistasu (Liiklusregistri põhjal)

automaksu soodustus (MKRi alamregister – mootorsõidukimaksu register)

kõikide sõidukite arv, mille pealt automaksu makstakse (MKRi alamregister – mootorsõidukimaksu register)

sõidukite arv, mille pealt saadi automaksu soodustust (MKRi alamregister – mootorsõidukimaksu register)

2. Sotsiaalkindlustusameti STAR andmed (andmestik 3)

Ajaperiood: 1.01.2024–31.12.2025

Valikukriteerium: sel perioodil toimetulekutoetust saanud isikud ja tema leibkonnaliikmed

Agregeerituse tase: indiviidi tasemel, kuised andmed

- Pseudonüümiseeritud ID
- Leibkonna ID
- Liikmete arv
- Taotletava toetuse periood (kuu ja aasta)
- Toimetulekutoetuse kulu periood (kuu, aasta)
- Toimetulekutoetuse saamise väljamakse kuu ja aasta
- Toimetulekutoetuse summa
- Toimetulekutoetuse taotlust menetlenud KOV (kood ja nimetus)
- Toimetulekutoetust saanud leibkonna tegeliku elukoha pseudonüümitud ADS_OID kood
- Toimetulekutoetuse taotlemisel arvesse võetud sissetulekud, sh:
    - Sissetuleku liik;
    - Sissetuleku saamise periood;
    - Sissetuleku tegelik summa;
    - Toimetulekutoetuse arvesse minev sissetuleku summa;
- Perekonna arvestuslik toimetulekupiir;
- Perekonnaliikmete sotsiaalne staatus (vajalik sissetuleku ja eluasemekulude erisusteks):
    - Pensionär
    - Osalise või puuduva töövõimega
    - Alla 18a
    - Alla 24a
    - Õppiv
    - Üliõpilane
- KOV eluasemekulude piirmäär (eurodes) toimetulekutoetuse taotlemise arvesse võetavate kululiikide lõikes (sh nt elekter, eluaseme üür, vee soojendamine, olmejäätmete veotasu, vesi ja kanalisatsioon jne):
    - Piirmäär eurodes
    - Kulu liik
- Eluruumiga seotud andmed toimetulekutoetuse arvestamisel:
    - Eluaseme kasutamise alus;
    - Tubade arv;
    - Eluruumi üldpind (m2);
    - Eluruumi kohta arvestatud normpind (m2);
    - Täiendavate eluasemekuludega õppurite arv;
    - Eraldi pinnal elavate üliõpilaste arv;
    - Üksi elava pensionäri normpind (m2)
- Toimetulekutoetuse taotlemisel aluseks võetud kulude tegelik suurus ning toetuse arvestamisel arvesse minev kulu suurus (toimetulekutoetuse maksmisel arvestatud normkulu) kululiikide lõikes (sh eluasemelaen ja täiendavate eluasemekuludega õppurite kulud, ühekordne toetus), sh:
    - Kulu liik
    - Kulu periood
    - Kulu tegelik summa ja toetuse arvestamisel arvesse minev summa eraldi
- Riigieelarvest makstava täiendava sotsiaaltoetuse saamine, eurot

3. **Sotsiaalkindlustusameti STAR andmed (andmestik 4)**

Ajaperiood: 1.01.2024–31.12.2025

Valikukriteerium: isikud, kellele maksti sellel perioodil kohalike omavalitsuste poolt toimetulekutoetust või osutati vältimatut sotsiaalabi

Agregeerituse tase: indiviidi tasemel, kuised andmed

- Pseudonümiseeritud ID
- Isiku tegeliku elukoha pseudonüümitud ADS_OID kood
- Isiku tegeliku elukoha KOV (kood ja nimetus)
- Isiku tegeliku elukoha maakond (kood ja nimetus)
- Isiku tegeliku elukoha muutmise aeg (aadressi kehtivuse alguse ja lõpu kuupäev)

4. **Töötukassa andmekogu (andmestik 5)**

Ajaperiood: 1.01.2024–31.12.2025

Valikukriteerium: isikud, kes olid sel perioodil töötuks registreeritud

Agregeerituse tase: indiviidi tasemel, kuised andmed

- Pseudonümiseeritud ID
- Isiku tegeliku elukoha pseudonüümitud ADS_OID kood
- Isiku tegeliku elukoha KOV (kood ja nimetus)
- Isiku tegeliku elukoha maakond (kood ja nimetus)
- Isiku tegeliku elukoha muutmise aeg (aadressi kehtivuse alguse ja lõpu kuupäev)

5. **RAHVASTIKUREGISTER (andmestik 6)**

Ajaperiood: 1.01.2024–31.12.2025

Agregeerituse tase: indiviidi tasemel, kuised andmed

- Pseudonümiseeritud ID
- Isiku elukoha pseudonüümitud ADS_OID kood
- Isiku elukoha KOV (kood ja nimetus)
- Isiku elukoha maakond (kood ja nimetus)
- Isiku elukoha muutmise aeg (aadressi kehtivuse alguse ja lõpu kuupäev)
- Isiku lisa-aadressi pseudonüümitud ADS_OID kood
- Isiku lisa-aadressi KOV (kood ja nimetus)
- Isiku lisa-aadressi maakond (kood ja nimetus)
- Isiku lisa-aadressi muutmise aeg (aadressi kehtivuse alguse ja lõpu kuupäev)
- Isiku viibimiskoht
- Isiku viibimiskoha muutmise aeg (aadressi kehtivuse alguse ja lõpu kuupäev)
- Isiku viibimiskoha asutuse nimetus
- Isiku viibimiskoha asutuse registrikood

- Perekonnaseis
- Isiku ema pseudonümiseeritud id
- Isiku isa pseudonümiseeritud id

Isiku suhted

- Isiku abikaasa pseudonümiseeritud id
- Isiku registreeritud elukaaslase pseudonümiseeritud id
- Isiku laste pseudonümiseeritud id-d
- isiku endiste abikaasade pseudonümiseeritud id-d
- isiku endiste registreeritud elukaaslaste pseudonümiseeritud id-d

Hooldusõiguse andmed

- Isiku poolt hooldatavate ja eestkostetavate isikute pseudonümiseeritud id-d
- Hooldusõiguse liik

6. KINNISTUSRAAMAT (andmestik 7)

Ajaperiood: 1.01.2024–31.12.2025

Agregeerituse tase: indiviidi tasemel, kvartaalsed andmed

- Pseudonümiseeritud ID
- Isiku poolt omatud kinnisvara aadressi pseudonüümitud ADS_OID kood
- Isiku poolt omatud kinnisvara KOV (kood ja nimetus)
- Isiku poolt omatud kinnisvara maakond (kood ja nimetus)
- Kinnistu liik

7. EESTI SOTSIAALUURING (andmestik 8)

Ajaperiood: viimased kättesaadavad andmed (2025 uuringuaasta); aastased andmed

Valikukriteerium: valimiisikud

Andmekoosseis on esitatud eraldi Exceli failina Lisa 3.

8. EESTI LEIBKONDADE FINANTSKÄITUMISE JA TARBIMISHARJUMUSTE UURING (HFCS) (andmestik 9) (kasutame üksnes uurimisülesanne II jaoks ja ei ühenda ülejäänud andmestikega)

Ajaperiood: viimased kättesaadavad andmed (2024)

Valikukriteerium: valimiisikud

Andmekoosseis on esitatud eraldi Exceli failina Lisa 4.

Uurimis- ja arendusülesanne II vastamiseks vajalike andmete pärimiseks tehakse lisataotlus, seega vajalike andmete nimekiri täieneb.

ETAPP II – Uurimis- ja arendusülesanne III – Tervishoiu omaosaluskoormuse piir

Uurimisülesande eesmärk: välja töötada metoodika tervishoiuteenuste omaosaluse piirmäära või summaarse ülempiiri rakendamise võimaluste hindamiseks Eestis sõltuvalt isiku summaarsest omaosaluskoormusest ning maksevõimest ja analüüsida erinevate poliitikastsenaariumide mõju elanikkonnale ja riigieelarvele.

Tervisekassa andmekogu ja Retseptikeskuse isikupõhiseid andmeid kasutatakse koos I ja II uurimisülesande tulemusel välja selgitatud minimaalsete vajalike leibkonna majanduslikku olukorda kirjeldavate tunnustega järgmiste uurimisküsimuste analüüsimiseks. Seejuures ei ole eesmärk siduda Tervisekassa andmetega kõiki eelnevates etappides kasutatud leibkonna-, tulu- ja sotsiaalmajanduslikke andmeid, vaid kasutada eelkõige teavet, mis võimaldab tuvastada majanduslikult haavatavad sihtrühmad ning hinnata, kellele võiks omaosaluse vähendamisest või hüvitise suurendamisest kasu olla.

1. Kas ja millises ulatuses sobib tervishoiu omaosaluse piiri määramisel kasutada sama loogikat, mis on välja töötatud toimetulekutoetuse jaoks? Eelkõige: kas toimetulekutoetuse kontekstis defineeritud leibkonna määramise alus sobib ka tervishoiu omaosaluse arvestamiseks või on vaja erisusi (nt kui osal pereliikmetel on väga erinev tervishoiuteenuste vajadus); kas toimetulekutoetuse regulatsioonis kasutatav majandusliku olukorra hindamine (põhiliselt tulude arvestamine ja vajadusel mõningate kulude arvestamine) sobib aluseks ka tervishoiukulude piirmäära määramisel.
2. Kui selgub, et see loogika ei sobi või sobib ainult osaliselt, tuleb pakkujal töötada välja ja põhjendada alternatiivne metoodika (nt pereliikme kohta mitte leibkonna kohta jne), mis oleks tervishoiuvaldkonna jaoks asjakohane ja õiglane.
3. Millised tervishoiukulud peaksid minema arvesse omaosaluse piiri arvutamisel? Kas lähtuda kõikidest kuludest (visiiditasud, ravimid, hambaravi, õendusabi jm) või eristada ainult vältimatuid ja regulaarseid kulusid? Kuidas käsitleda ühekordseid või erakorralisi kulusid?
4. Milline on minimaalne andmekoosseis tervishoiu omaosaluse piiri hindamiseks? Kas piisab ainult tulupõhisest arvestusest või on vajalik kaasata ka osa kulusid (nt eluasemekulud, mis võivad vähendada leibkonna suutlikkust tervisekulusid katta)? Millised tulu- ja kuluandmed on olulised tervishoiuvaldkonnale omaosaluse hüvitamisel ning millised sotsiaalvaldkonnale toimetulekutoetuse maksmisel?
5. Kuidas määrata leibkonna tulu piirmäär, millest alates omaosaluse hüvitamine rakenduks? Millised piirmäärad on võimalik kehtestada ja milline metoodika nende määramiseks sobib (absoluutne, suhteline või kombineeritud)? Kuidas tagada, et piirmäärade kehtestamine ei suurendaks ebavõrdsust ega nihutaks koormust majanduslikult kehvemal järjel olevatele leibkondadele?
6. Kas ja kuidas kehtestada omaosalusmaksetele summaarne ülempiir? Milline metoodika oleks sobiv ülempiiri rakendamiseks? Milliseid piirmäärasid on võimalik kehtestada ja mille alusel?
7. Millised metoodikad sobivad Eestis kõige paremini omaosaluse piiri ja ülempiiride määramiseks? Kas kasutada absoluutseid piire (kindel summa eurodes kuus), suhtelisi piire (teatud protsent leibkonna netosissetulekust) või kombineeritud lahendust?
8. Kuidas tagada, et omaosaluse piirmäär ja/või summaarne ülempiir ei suurendaks ebavõrdsust ja ei muutuks haavatavatele rühmadele koormavaks? Milliseid erandeid või täiendavaid sihtimismehhanisme tuleks rakendada, et arvestada krooniliste haigustega või erivajadustega inimeste kulusid?

Uurimis- ja arendusülesande täitmisel tuginetakse eelnevas etapis koostatud andmestikele, mida täiendatakse järgmiste andmetega:

TERVISEKASSA ANDMEKOGU JA RETSEPTIKESKUS (andmestik 10)

Ajaperiood: 1.01.2025–31.12.2025

Agregeerituse tase: indiviidi tasemel

- pseudonüümitud isikukood
- sünniaasta või vanus
- sugu
- surmakuupäev (vajadusel aasta ja kuu täpsusega)
- Ravikindlustuse olemasolu
    - ravikindlustuse olemasolu (jah/ei) kalendrikuu esimese kuupäeva seisuga:
    - ravikindlustuse aluse liik kalendrikuu esimese kuupäeva seisuga
    - ravikindlustatud päevade arv kokku kogu perioodil (1.01.2025–31.12.2025)

Isikupõhised omaosaluse andmed:

- **Retseptikeskuse andmekogust:**
    - **Ravimitega seotud omaosalus retsepti kohta**
        - Retsepti number
        - Retsepti realiseerimise kuupäev (valimis ainult realiseeritud retseptid)
        - Ravimi kogukulu ehk kogu retsepti summa (€)
        - Tervisekassa hüvitatud summa kokku (€)
        - Realiseeritud soodusmäär (%)
        - Patsiendi tasutud summa kokku (€)
        - Retseptitasu (€)
        - Täiendav ravimihüvitis (€)
        - Põhidiagnoosi kood (RHK-10, alagrupi tasemel, nt A2)
    - **Meditsiiniseadmete omaosalus retsepti/ostu kohta:**
        - Retsepti number
        - Retsepti realiseerimise kuupäev (valimis ainult realiseeritud retseptid)
        - Hüvitatava meditsiiniseadme rühm/kood
        - Meditsiiniseadme kogukulu (€)
        - Tervisekassa hüvitatud summa (€)
        - Meditsiiniseadmete omaosaluse summa (€)
        - Meditsiiniseadme hüvitamise määr ehk soodusmäär (%)
        - Põhidiagnoosi kood (RHK-10 alagrupi tasemel, nt A2)
- **Tervisekassa andmekogust:**
    - **Hambaraviteenuste raviarved (sh laste hambaravi, täiskasvanute hambaravi, tasuta hambaravi, vältimatu hambaravi ja hambaproteesid)**
        - Raviarve number
        - Raviarve kuupäev
        - Hambaraviteenuse osutamise kuupäev
        - Osutatud hambaraviteenuse kood (TTL)
        - Osutatud hambaraviteenuse hulk iga TTL koodi kohta
        - Raviarve kogusumma (€)
        - Tervisekassa hüvitatud summa (€)
        - Raviliik (laste hambaravi, tasuta hambaravi, vältimatu hambaravi, proteesimine, muu hambaravi)

- **Hambaravihüvitise kasutamise andmed:**
  - Hüvitise liik (hambaproteesihüvitis, täiskasvanute hambaravihüvitis, jm)
  - Hüvitise aluseks olev periood
  - Hüvitise kasutamise kuupäev
  - Hüvitisena tasutud summa (€)
  - Hüvitise jääk (€)
- **Tervishoiuteenuste hüvitise andmed (raviarved ja teenuste kasutamine) ravijuhu/raviarve kohta:**
  - Raviarve number
  - Raviarve alustamise kuupäev
  - Raviarve lõppkuupäev
  - Ravile saabumise liigi kood
  - Teenuse grupp
  - Ravi tüüp ja ravitüübi kood
  - Lepingueriala kood
  - Raviasutus (vendor kood)
  - Põhidiagnoosi kood (RHK-10, alagrupi tasemel, nt A2)
  - Kaasuva diagnoosi kood (RHK-10, alagrupi tasemel, nt A2)
  - Osutatud tervishoiuteenuse kood (sh TTL kood)
  - Osutatud tervishoiuteenuse hulk iga TTLi koodi kohta
  - Iga tervishoiuteenuse osutamise kuupäev
  - Raviarve kogusumma
  - Raviarve lõpetamise põhjus

ETAPP III – Uurimis ja arendusülesanne V – Tuleviku lahenduste ettepanekud toimetulekutoetuse ja tervishoiu omaosaluskoormuse sihitamise näidetel

Eesmärk: pakkuda välja tuleviku lahendused andmepõhiseks toimetulekutoetuse menetlemiseks ja tervishoiu omaosaluse kulude piirmäärade arvestamiseks ja hüvitamiseks, sh analüüsides võimalike lahenduste mõju inimese ja riigi vaatest, aga ka automatiseerimise praktilisi eeldusi ja riske ning nende maandamisviise.

Uurimisülesande täitmisel kasutatakse eelnevate uurimis- ja arendusülesannete tulemusi ning kombineeritakse erinevaid andmeallikaid ja analüüsimeetodeid. Analüüs on stsenaariumipõhine: nii toimetulekutoetuse kui ka tervishoiu omaosaluse süsteemi arendamiseks modelleeritakse kaks tulevikulahenduse stsenaariumi ning hinnatakse nende mõju. Stsenaariumide täpne sisu, modelleerimise metoodika ja vajalik andmekoosseis selguvad eelnevate uurimis- ja arendusülesannete tulemuste põhjal.

Uurimis- ja arendusülesande V detailsemad uurimisküsimused on järgnevad:

1) Kuidas toimetulekutoetuse menetluse puhul saaks senisest rohkem kasutada automaatset registripõhist andmete kogumist ja analüüsi? Kuidas tagada süsteemi vastupidavus võimalikele strateegilistele käitumismustritele? Milliseid olemasolevaid süsteeme (nt STAR) saab laiendada või täiustada nii, et vähendada käsitsi andmesisestust ja taotleja/menetleja töökoormust? Kuidas võiks süsteem andmete põhjal automaatselt pakkuda otsust või otsuse eelnõud, jättes ametnikule minimaalse manuaalse sekkumise rolli (nt vaid erandjuhtude kontroll)? Millised on võimalikud kitsaskohad ja riskid (nt andmete kvaliteet, erijuhtumid, andmekaitse) ning millised nende lahendamise põhimõtteid? Millised võiksid olla alternatiivid toimetulekutoetuse arvutamisel (nt

eluasemekulude eraldi käsitlemine, nende osaline kõrvaldamine süsteemist või mõne muu näitaja kasutamine)?

2) Kuidas tervishoiu omaosaluse kulude piirmäärade arvestamist ja hüvitamist võiks tehniliselt lahendada? Millises ulatuses saab kasutada olemasolevaid süsteeme (nt Tervisekassa arveldusandmete kasutamine, sidumine STARi või muu lahendusega) ning milliseid muudatusi oleks vaja? Kuidas süsteem võiks automaatselt arvestada kas inimese ja/või leibkonna sissetulekuid ja tervishoiukulusid ning pakkuda lahendusi, kuidas piirmäärade ületamine saaks automaatselt tuvastatud ja kuidas hüvitist teenuse osutamisel automaatselt arvestada? Kuidas tehniliselt rakendada omaosaluse piirmäära (nt tulupõhine vs absoluutne vaesuspiir, kombineeritud lahendus) ning millised oleksid nende plussid ja miinused? Kuidas tagada süsteemi paindlikkus tulevikus uute regulatsioonide või metoodiliste muudatuste korral? Millised on sisulised alternatiivid omaosaluse piirmäärade arvestamisel (nt teatud elanikkonnagruppidele)?
3) Millistel hüvede puhul veel saaks kasutada leibkonna andmeid ja võtta aluseks siin uuringus defineeritud majanduslikku toimetulekut (nt peretoetuste leibkonna- või vajaduspõhisus, sotsiaalhoolehoolekande standardiseerimine, kus iga KOV teeb teenuste hindu oma meetodil, aga sotsiaalkindlustuses jätkuvalt individuaalsed õigused

Uurimis- ja arendusülesande täitmiseks vajalikud andmed:
III etapis kasutatavate andmete koosseis selgub uuringu käigus, lähtudes eelnevate uurimis- ja arendusülesannete tulemustest ning modelleeritavate stsenaariumide sisust. Eeldatavalt on vaja kasutada järgnevaid andmestikke (andmestik 1 ja 2):

1. EUROMODi sisendandmestikud 1 ja 2 (kirjeldatud etapis I)
2. Varasemates etappides valminud andmestikud leibkonna koosseisu, majandusliku toimetuleku hindamise ja sissetulekute põhjal tervishoiu omaosaluskoormuse hindamise kohta.

Täiendava andmevajaduse ilmnemisel esitatakse lisataotlus, milles täpsustatakse andmeallikad, andmekoosseis ja andmete kasutamise eesmärk.